

TALABA YOSHLARNI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHNING
PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI

Maksadova Mexriniso Sayxonovna

Axborot texnologiyalari va menejmenti universiteti

Tarix kafedrası dotsenti

Ismatova Oyimsiluv Rahimberdiyevna

Axborot texnologiyalari va menejmenti universiteti

Psixologiya yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada talaba yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash masalasi psixologik va ilmiy yondashuv asosida tahlil qilingan. Oilaviy munosabatlarga tayyorgarlik shaxsning emotsional barqarorligi, ijtimoiy yetukligi, kommunikativ kompetensiyasi hamda mas'uliyat hissining rivojlanishi bilan uzviy bog'liq ekani asoslab berilgan. Shuningdek, zamonaviy jamiyatda yoshlar orasida nikoh va oilaga munosabatda kuzatilayotgan psixologik muammolar yoritilib, ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy tavsiyalar taklif etilgan.*

Kalit so'zlar: *talaba yoshlar, oilaviy hayot, psixologik tayyorgarlik, nikoh, ijtimoiy yetuklik, shaxs rivoji*

Аннотация. *В статье рассматриваются психологические аспекты подготовки студенческой молодежи к семейной жизни на основе научного подхода. Обоснована взаимосвязь готовности к семейным отношениям с уровнем эмоциональной устойчивости, социальной зрелости, коммуникативной компетентности и ответственности личности. Также анализируются современные психологические проблемы молодежи в отношении брака и семьи и предлагаются научно обоснованные рекомендации по их решению.*

Ключевые слова: *студенческая молодежь, семейная жизнь, психологическая готовность, брак, социальная зрелость*

Abstract . *This article analyzes the psychological aspects of preparing university students for family life based on a scientific approach. The study substantiates the relationship between readiness for family relationships and the level of emotional stability, social maturity, communicative competence, and personal responsibility. In addition, modern psychological problems related to marriage and family among young people are examined, and scientifically grounded recommendations are proposed.*

Keywords: *university students, family life, psychological readiness, marriage, social maturity*

Hozirgi kunda jamiyatda oila institutining barqarorligi ijtimoiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Sog'lom oila jamiyatning asosiy bo'g'ini bo'lib, unda shaxsning ma'naviy, psixologik va ijtimoiy jihatdan kamol topishi ta'minlanadi. Shu nuqtai

nazardan qaraganda, yoshlarni, ayniqsa talaba yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash masalasi dolzarb ilmiy muammo sifatida namoyon bo'lmoqda.

Talabalik davri shaxs shakllanishining eng faol bosqichlaridan biri bo'lib, bu davrda inson hayotiy qadriyatlarini qayta ko'rib chiqadi, mustaqil qaror qabul qilishga o'rganadi va kelajakdagi oilaviy hayotiga oid tasavvurlarini shakllantiradi. Ammo ko'p hollarda yoshlar nikoh va oilaviy munosabatlarga psixologik jihatdan yetarli darajada tayyor bo'lmay, bu turli oilaviy nizolar va ajralishlar sonining ortishiga olib kelmoqda.

Psixologiya fanlarida oilaviy hayotga tayyorgarlik shaxsning ruhiy yetukligi, emotsional barqarorligi va ijtimoiy moslashuv qobiliyati bilan bog'liq holda talqin etiladi. Oilaviy munosabatlar insondan nafaqat hissiy yaqinlikni, balki mas'uliyat, sabr-toqat va o'zaro hurmatni talab qiladi.

Ilmiy tadqiqotlarga ko'ra, oilaviy hayotga tayyor bo'lgan shaxs quyidagi xususiyatlarga ega bo'ladi:

- o'z his-tuyg'ularini nazorat qila olish;
- muammoli vaziyatlarda konstruktiv qaror qabul qilish;
- turmush o'rtog'iga nisbatan empatiya ko'rsatish;
- shaxsiy manfaatlarni umumiy manfaatlar bilan uyg'unlashtira olish.

Emotsional barqarorlik oilaviy hayotda muvaffaqiyatli munosabatlarning asosiy sharti hisoblanadi. Talaba yoshlar aksariyat hollarda stress, o'qish bilan bog'liq bosim, kelajakka nisbatan noaniqlik kabi omillar ta'sirida bo'ladilar. Bu holat emotsional beqarorlikni keltirib chiqarishi mumkin.

Psixologik tayyorgarlik jarayonida yoshlarda stressga chidamlilik, sabr-toqat va o'z-o'zini boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Bu esa kelgusida oilaviy nizolarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Oilaviy hayotda muloqot madaniyati muhim psixologik omil hisoblanadi. Talaba yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashda ularda samarali muloqot ko'nikmalarini shakllantirish zarur. Fikrni ochiq ifoda etish, turmush o'rtog'ini tinglay olish va o'zaro kelishuvga erishish oila barqarorligini ta'minlaydi.

Kommunikativ kompetensiyaning yetarli darajada shakllanmaganligi oilada tushunmovchiliklar va mojarolarning paydo bo'lishiga sabab bo'ladi. Shu bois ta'lim muassasalarida psixologik treninglar va amaliy mashg'ulotlar orqali ushbu ko'nikmalarni rivojlantirish maqsadga muvofiq.

Oila qurish shaxs hayotidagi eng mas'uliyatli qarorlardan biri hisoblanadi. Ijtimoiy yetuklik darajasi yuqori bo'lgan yoshlar oilaviy majburiyatlarni anglab yetadi va ularni bajarishga tayyor bo'ladi. Talaba yoshlarda ijtimoiy yetuklikni shakllantirish ta'lim va tarbiya jarayonining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Shaxsiy mas'uliyat hissining rivojlanishi yoshlarning iqtisodiy mustaqillikka intilishi, mehnatga bo'lgan munosabati va oilaviy burchlarni anglash darajasi bilan bog'liq.

Bugungi kunda talaba yoshlar orasida oilaviy hayotga nisbatan yengil munosabat, nikohni kechiktirish yoki undan qochish tendensiyasi kuzatilmoqda. Bu holat ko'pincha

psixologik tayyorgarlikning pastligi bilan iz ohlanadi.

Muammoni hal etish maqsadida:

- oliy ta'lim muassasalarida oila psixologiyasiga oid fanlarni joriy etish;
- psixologik maslahat va treninglarni tashkil etish;
- oilaviy qadriyatlarni targ'ib qilish zarur.

Talaba yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash ko'p qirrali psixologik jarayon bo'lib, u shaxsning emotsional, ijtimoiy va ma'naviy jihatdan yetuk bo'lishini talab etadi. Ilmiy asoslangan psixologik tayyorgarlik tizimi yoshlar orasida sog'lom va barqaror oilalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimova V.M. Oila psixologiyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. G'oziyev E.G'. Shaxs psixologiyasi. – Toshkent: Universitet, 2017.
3. Abdullayeva M.B. Yoshlar psixologiyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
4. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. – Санкт-Петербург, 2016.
5. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – Москва, 2015.
6. Nomozov, Xurshid (2024). JAMIYATDA INTERNET-MAKON KONTENTLARI TA'SIRIDA SODIR BO'LAYOTGAN NEGATIV IJTIMOYLAHUV SHAKLLARI. TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR, 1(2), 52-58.
7. Nomozov Xurshid Shavkat o'g'li. "YOSHLARNING IJTIMOYLAHUVIDA INTERNET TARMOQLARINING O'RNI." Ilm fan taraqqiyotida raqamli iqtisodiyot va zamonaviy ta'limning o'rni hamda rivojlanish omillari 5.2 (2025): 27-31.
8. Nomozov, Xurshid (2024). JAMIYATDA INTERNET-MAKON KONTENTLARI TA'SIRIDA SODIR BO'LAYOTGAN NEGATIV IJTIMOYLAHUV SHAKLLARI. TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR, 1(2), 52-58.
9. NOMOZOV XURSHID SHAHKAT O'G'LI. "INTERNET-MAKON MOHIYATI, GENEZISI VA ZAMONAVIY TARKIBI." TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR 1.2 (2024): 48-51.
10. NOMOZOV XURSHID SHAHKAT O'G'LI "AXBOROT XURUJINING O'SMIRLAR HAYOTIGA TA'SIRI." QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI (2023): 1285-1287.
11. Nomozov, Xurshid. "JAMIYAT IJTIMOYLAHUVIDA INSTITUTLARI O'RNI VA INTERNET-MAKONNING UNDAGI O'RNI." ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION 1.2 (2024): 83-88.
12. Nomozov, Xurshid. "OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING IJTIMOY FUNKSIYASI." TAMADDUN NURI JURNALI 1.64 (2025): 253-255.
13. НОМОЗОВ, Х. "ИНТЕРНЕТ-МАКОН ТАЪСИРИДА СОДИР БЎЛАЁТГАН

НЕГАТИВ ИЖТИМОЙЛАШУВ ШАКЛЛАРИ." Философия и право 26.3 (2023): 232-235.

14. Nomozov, Xurshid. "INTERNET-MAKON MOHIYATI, GENEZISI VA ZAMONAVIY TARKIBI." Farg'ona davlat universiteti,(3) (2023): 67-67.

15. Nomozov Xurshid. "AXBOROT XURUJI VA OGOHLIK TUSHUNCHASI MAZMUN-MOHIYATI." CONFERENCE OF ADVANCE SCIENCE & EMERGING TECHNOLOGIES. Vol. 1. No. 7. 2026.

16. Nomozov Xurshid. "AXBOROT JAMIYATI: SHAKLLANISH VA RIVOJLANISH MUAMMOLARI;(FALSAFIY TAHLIL QILISH)." CONFERENCE OF ADVANCE SCIENCE & EMERGING TECHNOLOGIES. Vol. 1. No. 7. 2026.

17. Ruziboev Dilshod A'Zam. "TOURISM POWER OF UZBEKISTAN." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 1.5 (2021): 215-222.

18. Ro'ziboyev, Dilshod. "QASHQADARYO VOHASIDA QORAKO 'LCHILIKKA BO 'LGAN E'TIBOR." TAMADDUN NURI JURNALI 9.60 (2024).

19. Ro'Ziboyev, Dilshod A'Zam O. "QASHQADARYO VILOYATIDA CHORVACHILIKNING IQTISODIY HAYOTDAGI O 'RNI VA SOVET HOKIMIYATINING CHORVA OZUQASI SIYOSATI." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 2.11 (2022): 1008-1016.

20. Рўзибоев, Дилшод Аъзам Ўғли. "XX АСРНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИГАЧА БЎЛГАН ДАВРДА ЎЗБЕКИСТОНДА ЧОРВАЧИЛИКНИНГ АХВОЛИ." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 2.3 (2022): 943-952.

21. Ruziboev Dilshod A'Zam. "TOURISM POWER OF UZBEKISTAN." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 1.5 (2021): 215-222.

22. Niyazov Sobirjon. "EKOESTETIK TAFAKKURNING GNOSEOLOGIK JIHATI VA PRAKSIOLOGIK QIYMATI." SHOKH LIBRARY (2025).

23. Niyazov Sobirjon. "EKOESTETIK TAFAKKURNING NAZARIY JIHLTLARI VA PRAKSIOLOGIK ANAMIYATI." TA'LIM, TARBIIYA VA INNOVATSIYALAR JURNALI 1.5 (2025): 140-146.

24. Ниёзов, С. С. "Перспективы развития экотуризма в Узбекистане." Актуальные вопросы гуманитарных наук: теория, методика, практика. 2022.

25. Максадова, Мехринисо Сайхановна. "ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ АДАПТАЦИЯ МОЛОДОГО ПЕДАГОГА." Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов 5 (2018): 43-44.

26. Sayxonovna, Maksadova Mekhriniso. "PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF MODERN PRIMARY SCHOOL TEACHER PROFESSIONAL TRAINING." ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 8.071 11.04 (2022): 15-20.

27. Sayxonovna, M. M. (2022). PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF MODERN PRIMARY SCHOOL TEACHER PROFESSIONAL TRAINING. ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836

Impact Factor: 8.071, 11(04), 15-20.

28. Maksadova, Mehriniso. "INTEGRATION OF YOUNG TEACHERS INTO THE PROFESSIONAL ENVIRONMENT." *International Journal of Artificial Intelligence* 1.2 (2025): 1117-1121.

29. Максадова, Мехринисо Сайхановна. "ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ СОВРЕМЕННОГО УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ." *Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов* 3 (2015): 105-108.

30. O'G'LI, ABDULLAYEV XURSHID MUXTOR, and KENJAYEV ZARMAMAT. "AXBOROTNING JAMIYATDAGI O'RNI." *Ilm fan taraqqiyotida raqamli iqtisodiyot va zamonaviy ta'limning o'rni hamda rivojlanish omillari* 5.2 (2025): 32-34.

31. Kenjaev, Zarmamat. "POLITICAL CULTURE: THE BASIS OF STATE STABILITY AND WELL-BEING OF CITIZENS." *НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ: СОХРАНЯЯ ПРОШЛОЕ, СОЗДАЁМ БУДУЩЕЕ.* 2021.

32. Kenjaev, Zarmamat Tuymurodovich. "The issue of the formation the political culture of young people in the context of pluralism." *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal* 11.5 (2021): 822-825.

33. Kenjaev, Z. T. (2021). The issue of the formation the political culture of young people in the context of pluralism. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(5), 822-825.

34. Nurillayevich, Omonov Bahodir. "GLOBALLASHUV SHAROITIDA MA'NAVIY-MAFKURAVIY TAHDIDLARNING KUCHAYISHI VA UNGA QARSHI IMMUNITETNI SHAKLLANTIRISH ZARURIYATI." *Conferences.* Vol. 1. No. 3. 2025.

35. Nurillaevich, Omonov Bakhodir. "MANIFESTATIONS OF THE ANCIENT ECOLOGICAL WORLDVIEW." *CONFERENCE OF ADVANCE SCIENCE & EMERGING TECHNOLOGIES.* Vol. 1. No. 6. 2025.

36. Омонов, Баходир Нуриллаевич. "ФИЛОСОФСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СОЦИАЛЬНО-ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ПОЛИТИКИ." *International Journal American Journal of Modern World Sciences* 2.11 (2025): 61-73.

37. OMONOV, Bahodir. "ETNIK NIZOLARNING MARKAZIY OSIYO DAVLATLARI GEOSIYOSIY MUNOSABATLARIGA TA'SIRI." *«ACTA NUUZ»* 1.1.1 (2025): 164-166.